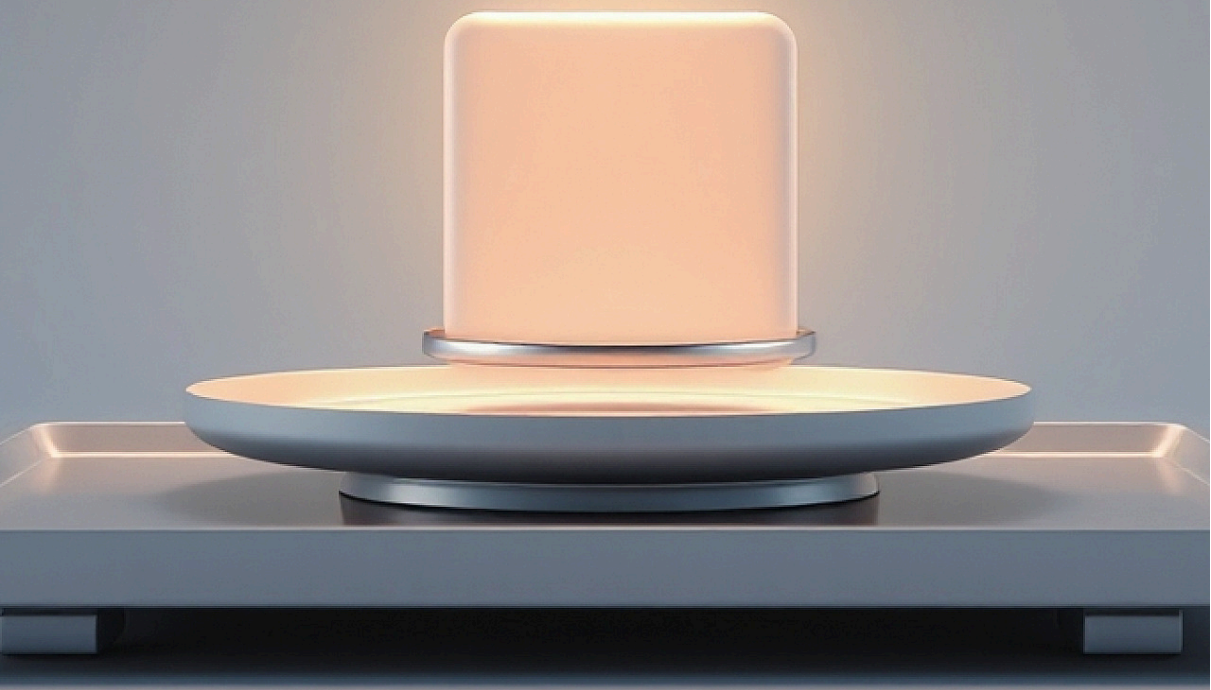
Dosya nedir?

www.yzokul.com.tr

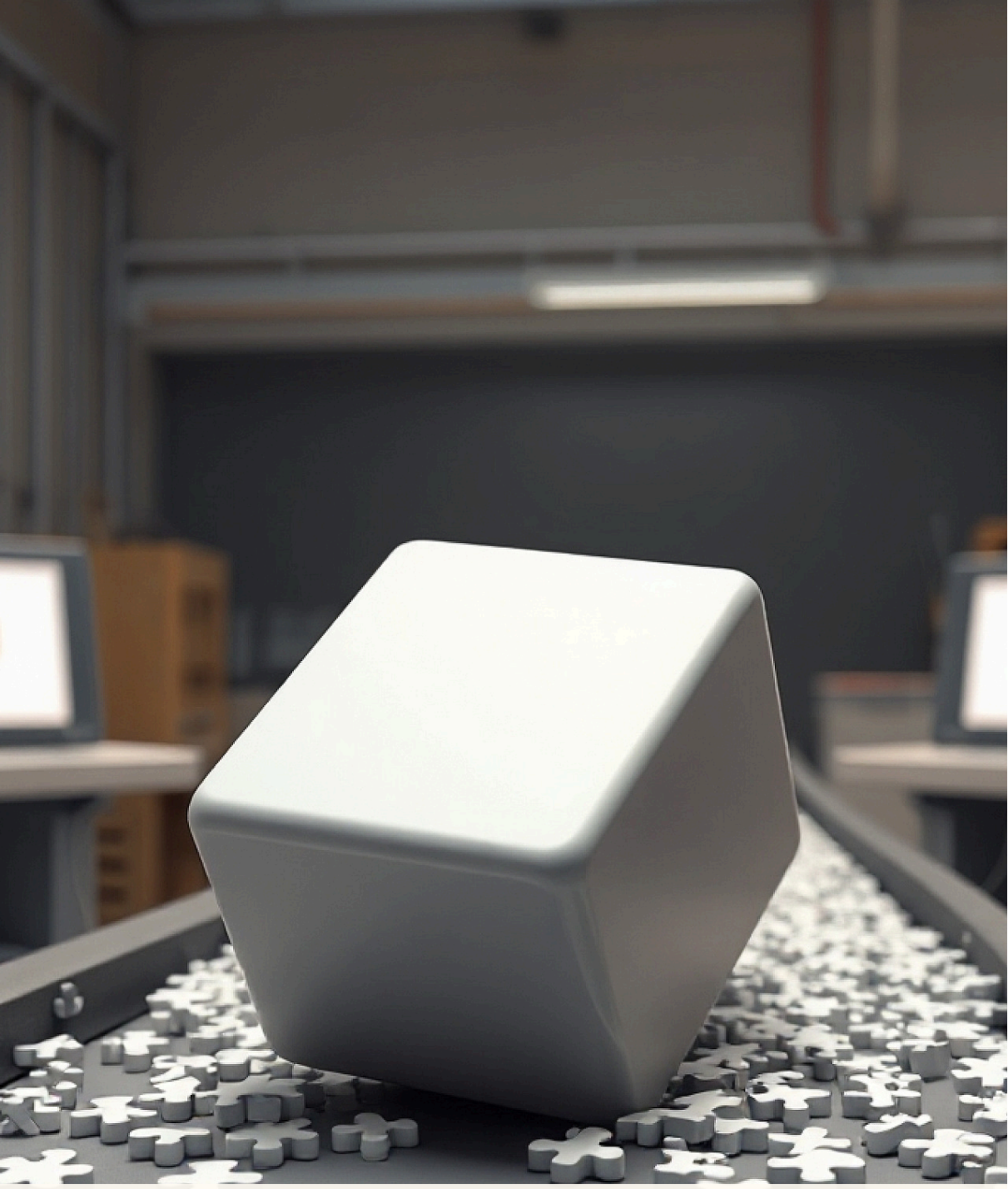
Dosya nedir?

Dosya, belirli bir ad altında saklanan bir bütün veridir. Bu tek cümle, dosyanın ne olduğu sorusunun kısa yanıtıdır. Bu kitabın geri kalanı bu fikri parça parça açar. Verinin ne anlama geldiğini, bir bütünün ne demek olduğunu ve adın neden önemli olduğunu göreceksin. Sonunda dosyaları net biçimde anlayacaksın.

Veri, kısaca her türlü bilgi anlamına gelir. Sözcükler, resimler, sesler ya da saklanabilen başka her şey olabilir. Veriyi anlamak için teknik bilgiye ihtiyacın yok: o yalnızca içeriktir. Bir cümle yazdığında veya fotoğraf çektiğinde veri oluşturursun. Dosya, bu veriyi güvende tutmanın bir yoludur.

Bir dosya, verisini dağınık parçalar halinde değil, tek ve eksiksiz bir birim olarak tutar. Bir hikâye belgesi düşün: tüm sözcükleri bir bütün olarak bir arada tutulur. Her sözcüğü ayrı ayrı kaydetsen karmakarışık olurdu. Bir dosya her şeyi tek bir pakette toplar. Daha sonra açıp kullandığın şey bu pakettir.

Her dosya, onu yeniden bulabilmen için belirli bir ad altında saklanır. Ad, o tek veri bütününe işaret eden bir etiket gibidir. Ad olmasaydı bilgisayar hangi dosyayı kastettiğini bilemezdi. İyi bir ad, dosyayı hızlıca tanımana yardımcı olur. Ad, bir dosyayı yararlı kılan şeyin bir parçasıdır.

Bir dosya, bir hikâye veya sözcük listesi gibi metin içerebilir. Yazılı içerik de saklanabilen başka bir veri türüdür. Bir mektup veya not yazdığında bunu dosya olarak kaydedebilirsin. Aynı basit fikir geçerlidir: bir ad altında saklanan veri. Metin dosyaları her yerdedir ve bu kurala uyar.

Bir dosya yalnızca metin değil, resim veya ses de içerebilir. Çektiğin bir fotoğraf dosya olarak kaydedilir ve kaydettiğin bir şarkı dosya olarak kaydedilir. Farklı içerik türleri aynı kurala uyar: bir ad altında saklanan veri. Yani dosya, birçok bilgi türü için esnek bir kaptır. Sözcüklerle sınırlı değilsin.

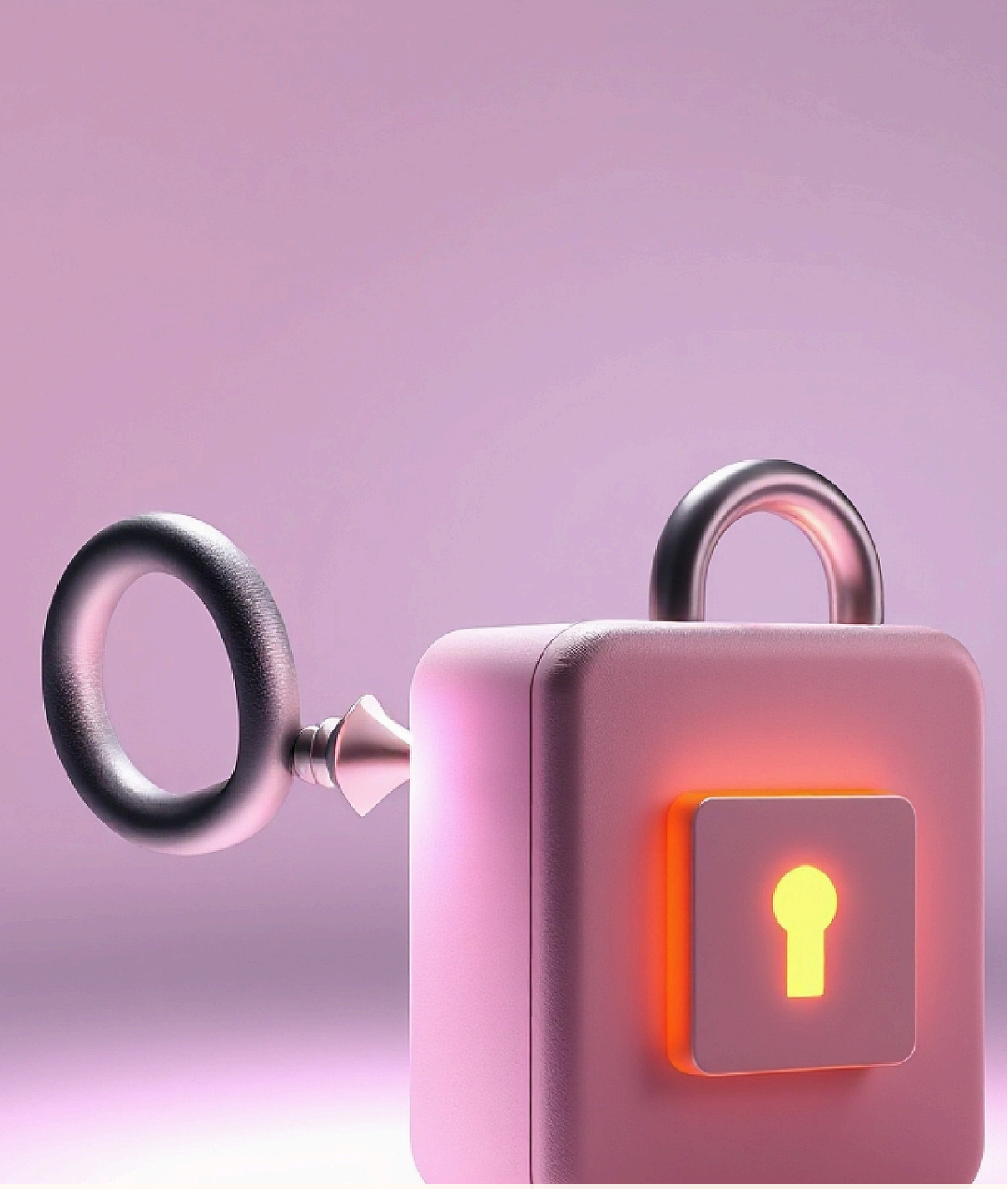
Bir dosya, bilgisayarın bir şeyler yapmasını sağlayan talimatlar olan program komutlarını bile içerebilir. Bu komutlar da verinin başka bir biçimidir. Bir programı çalıştırdığında bilgisayar komutları bir dosyadan okur. Yani dosyalar hikâyelerden talimatlara kadar birçok bilgi türünü taşıyabilir. Bu, dosyaları bilgisayarlar için vazgeçilmez kılar.

İşletim sistemi, bilgisayarın dosyaları yöneten parçasıdır. Her dosyanın nerede tutulduğunu ve nasıl erişildiğini takip eder. Ayrıntıları bilmene gerek yok; sistem bunu senin için halleder. Bir dosyayı kaydettiğinde veya açtığında işletim sistemi işi perde arkasında yapar. Verin için bir kütüphaneci gibidir.

İşletim sistemi, bir dosyanın verisinin bilgisayarda yaşadığı yeri belirler. Tam noktayı bilmene gerek yok; sistem bunu halleder. Bu yer bir sabit diskte veya başka bir depolama aygıtında olabilir. Önemli olan, dosyanın güvenle tutulması ve daha sonra bulunabilmesidir. Konumu senin için sistem hatırlar.

İşletim sistemi ayrıca bir dosyanın nasıl açılıp okunacağını yönetir. Biri istediğinde dosyanın adını saklanan verisine bağlar. Bir dosyaya çift tıkladığında sistem veriyi bulur ve sana sunar. Elle araman gerekmez. Sistem dosyalara erişimi akıcı ve basit hale getirir.

Bir hikâye belgesi yazıp ayrı bir dosya olarak kaydettiğini düşün. Ona bir ad verirsin ve işletim sistemi onu saklar. Daha sonra o dosyayı açıp hikâyeni yeniden okuyabilirsin. Bu, tüm fikri tanıdık tek bir durumda gösterir: bir ad altında saklanan veri (hikâyen). Dosya, çalışmanı bir arada tutar.

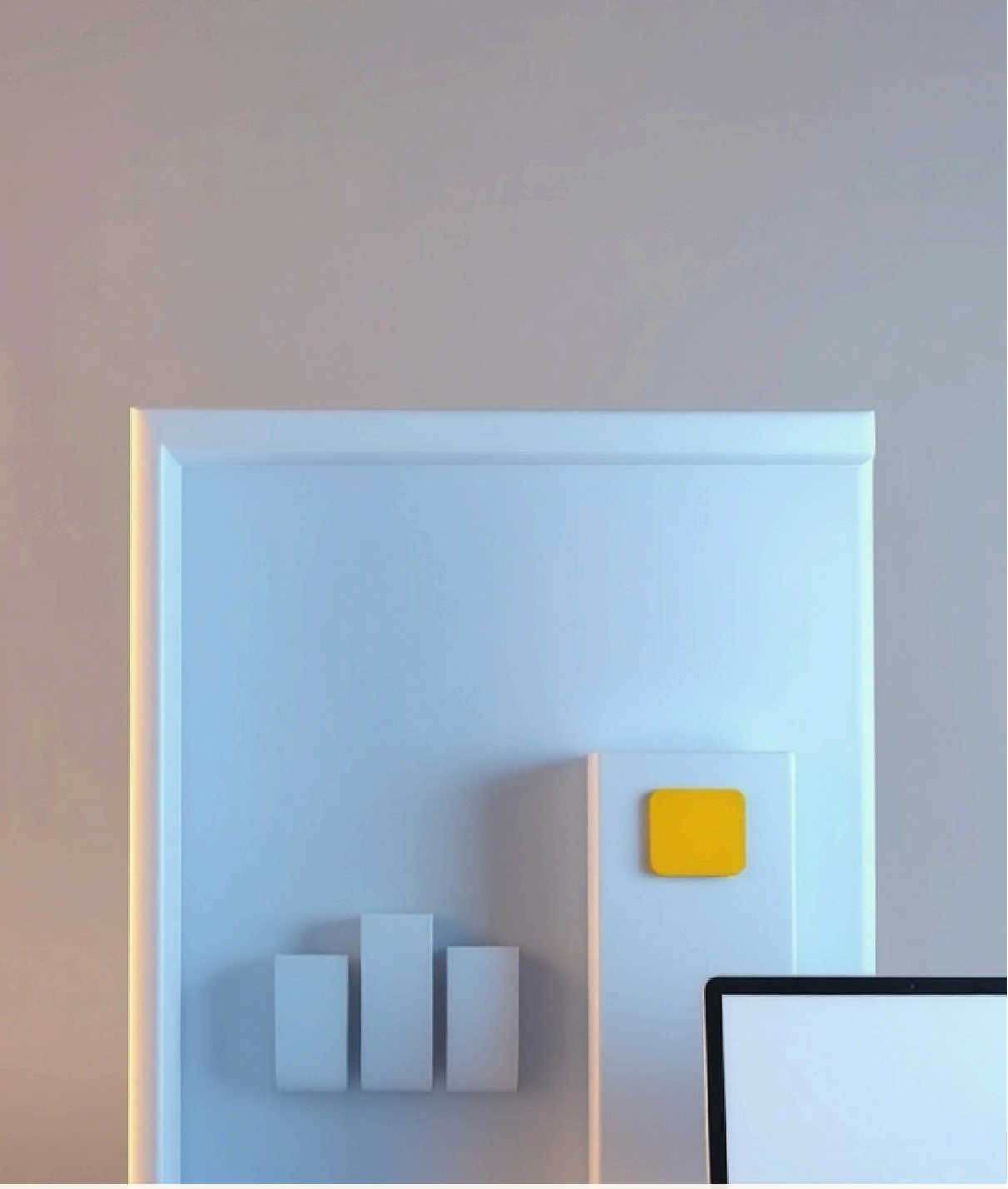
Dosyanın adı esas olarak sana, yani bilgisayarı kullanan kişiye yardımcı olmak için vardır. İyi bir ad, dosyayı tanımayı ve yeniden bulmayı kolaylaştırır. Örneğin bir dosyaya hikayem demek, ona dosya123 demekten daha açıktır. Ad, bilgisayarın içeriği nasıl okuduğunu etkilemez ama düzenli kalmana yardımcı olur. Sana bir şey ifade eden adlar seç.

Bir dosyanın içeriğinin nasıl yorumlanacağı biçimine bağlıdır. Biçim, bilgisayara ne tür veri beklemesi gerektiğini söyler: metin, görüntü veya ses gibi. Aynı saklanan veri, kullandığı biçime göre farklı anlamlara gelebilir. Örneğin .txt biçimli bir dosya düz metin olarak okunur. Biçim, bilgisayarın yorumlamasına yol gösterir.

Yaygın bir yanılgı, dosya adının bilgisayara içeriğin ne anlama geldiğini söylediğini düşünmektir. Gerçekte ad, bilgisayara içeriğin ne anlama geldiğini söylemez. Ad sana yardımcı olur, biçim ise yorumlamaya yol gösterir. Yani bir dosyayı içeriğini değiştirmeden yeniden adlandırabilirsin. Veriyi doğru okumak için önemli olan biçimdir.

Bir başka yaygın yanılgı, dosyanın diğer dosyalar için bir kap olduğunu düşünmektir. Dosya, diğer dosyalar için bir kap değil, tek bir veri bütünüdür. Klasör ise dosyaları bir arada gruplamak için kullanılır. Bu iki fikri ayrı tutmak karışıklığı önler. Unutma: dosya veri tutar; klasör dosyaları tutar.

Özetle dosya, belirli bir ad altında saklanan bir bütün veridir. Metin, görüntü, ses veya program komutları içerebilir. İşletim sistemi nerede tutulduğunu ve nasıl erişildiğini yönetir. Ad sana yardımcı olur, biçim ise içeriğin nasıl okunacağına karar verir. Bununla birlikte dosyanın ne olduğunu anlamış olursun.